

Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksestä laiksi kansanedustajain vaaleista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 20 päivänä helmikuuta 1990 lähettänyt perustuslakivaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 3.

Tässä yhteydessä valiokunta on päättänyt ottaa käsiteltäväksi myös eduskunnan 15 päivänä huhtikuuta 1988 valiokuntaan lähettämän ed. Saapungin lakialoitteen n:o 34/1988 vp. laiksi kansanedustajain vaaleista annetun lain muuttamisesta ja eduskunnan 20 päivänä helmikuuta 1990 valiokuntaan lähettämän ed. Anttilan ym. lakialoitteen n:o 3 laiksi kansanedustajain vaaleista annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Eero J. Aarnio oikeusministeriöstä, oikeustieteen lisensiaatti, kansliapäällikkö Lauri Tarasti, kansliapäällikkö Sakari Pihlamo Hämeen lääninhallituksesta, suunnittelusihteeri Aila Nuppula Kylmäkosken kunnan edustajana, Kylmäkosken kunnanhallituksen puheenjohtaja Ilpo Vaittinen, kaupunginsihteeri Tapani Venho Toijalan kaupungin edustajana, Urjalan kunnanjohtaja Heikki Suontausta ja Urjalan kunnanhallituksen jäsen Mikko Virtanen, kaupunginjohtaja Pertti Kataja Valkeakosken kaupungin edustajana, kunnanjohtaja Esko Korkeamäki Viialan kunnan edustajana, toiminnanjohtaja Hannu Saarinen Hämeen maakuntaliitosta, toiminnanjohtaja Aarni Keravuori Pirkanmaan maakuntaliitosta, puheenjohtaja Pertti Lintunen Etelä-Hämeen sosialidemokraattisesta piiristä, piiri sihteeri Pentti Myllymäki Pohjois-Hämeen sosialidemokraattisesta piiristä, toiminnanjohtaja Jussi Kökkö Etelä-Hämeen Kokoomuksesta, toiminnanjohtaja Jussi Sierilä Pohjois-Hämeen Kokoomuksesta, puheenjohtaja, kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttila Keskustan Etelä-Hämeen piirijärjestöstä, toiminnanjohtaja Jouni Koskela Keskustan Pohjois-Hämeen piirijärjestöstä ja toimistos sihteeri Heimo Rekonen SKDL:n Pohjois-Hämeen piirijärjestöstä.

Valiokunta on lisäksi saanut SKDL:n Etelä-Hämeen piirijärjestöltä kirjallisen lausunnon, joka on liitetty valiokunnan asiakirjoihin.

Käsiteltyään asian perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Lakiehdotukset

Hallituksen esityksessä ehdotetaan valtiollisissa vaaleissa noudatettavaa vaalipiirijakoa muutettavaksi siten, että Kylmäkosken kunta, Toijalan ja Valkeakosken kaupungit sekä Viialan kunta siirretään Hämeen läänin eteläisestä Hämeen läänin pohjoiseen vaalipiiriin.

Lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan niin, että seuraavat säännönmukaiset, vuonna 1991 toimitettavat kansanedustajain vaalit voitaisiin toimittaa uuden vaalipiirijaon mukaisesti.

Hallituksen esitystä valmisteltaessa on kuulu asianomaisia kuntia. Ne neljä kuntaa, jotka ehdotetaan siirrettäväksi vaalipiiristä toiseen, ovat kaikki olleet siirron kannalla, kaksi äänestyspäätöksellä.

Lakialoitteessa n:o 34/1988 vp. ehdotetaan, että kansanedustajain vaalipiireittäinen paikkajako vahvistetaan lailla nykytilanteen mukaisesti. Lakialoitteessa n:o 3 ehdotetaan, että Hämeen läänin eteläisestä vaalipiiristä ja Hämeen läänin pohjoisesta vaalipiiristä muodostetaan Hämeen läänin vaalipiiri.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä asiallisesti sellaisenaan. Valiokunnan mielestä laki olisi muun muassa jo käynnissä olevien vaalivalmistelujen kannalta sää-

dettävä tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Tämän vuoksi valiokunta on täydentänyt lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 1 momenttia niin, että laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1990, mikä saadun selvityksen perusteella on asiaan vaikuttavat eri seikat huomioon ottaen sopiva voimaantuloajankohta.

Asiaa käsitellessään valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että vaalipiiristä toiseen siirtyviä kuntia koskeva hallinnollinen jaotus, niin valtion alue- ja paikallishallinnon kuin kuntainliittohallinnonkin osalta, on huomatta-

van monirajainen. Valiokunnan käsityksen mukaan myös muuta hallinnollista jaotusta on aiheellista yhdenmukaistaa.

Koska valiokunta on hyväksynyt hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen esityksen pohjalta, lakialoitteisiin sisältyvät lakiehdotukset ehdotetaan hylättäviksi.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

kansanedustajain vaaleista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kansanedustajain vaaleista 13 päivänä kesäkuuta 1969 annetun lain (*poist*) 1 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohta, sellaisina kuin ne ovat 9 päivänä marraskuuta 1973 annetussa laissa (808/73), näin kuuluviksi:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1990.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Samalla valiokunta ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:o 34/1988 vp. ja n:o 3 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 16 päivänä maaliskuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Zyskovicz, varapuheenjohtaja Alho, jäsenet Jans-

son, Kekkonen, Laitinen, Männistö, Niinistö ja Pohjola sekä varajäsenet Anttila, Kalima, Soininvaara ja Vuoristo.

Vastalause

Hallituksen esitys kansanedustajain vaaleista annetun lain 1 §:n muuttamisesta siirtää neljä nyt Hämeen eteläiseen vaalipiiriin kuuluvaa kuntaa Hämeen pohjoiseen vaalipiiriin. Hä-

meen läänissä piirihallintoviranomaisten rajat ovat hyvin sekavat ja lääninrajan yli meneviä piiri- ja kuntainliitto- ym. hallinnon rajoja on useita.

Siksi Hämeen läänin osalta olisikin pitänyt ensimmäiseksi selvittää nämä piirihallinnon ja kuntainliittohallinnon rajat. Pelkkä vaalipiirin rajan vähäinen tarkistus ja osassa aluetta äänestyspäätösten jälkeen ei ole tarkoituksenmukainen ja perusteltu. Tämä rajantarkistus ei poista Hämeen läänin sisäisiä hallinnollisia ongelmia ja siksi emme sitä voi hyväksyä.

Hallituksen esitystä on perusteltu myös kuntien tahdonilmaisun kunnioittamisella. Tämäkin on suhteellinen peruste. Ei vaalipiirin rajakysymys ole yksinomaan kunnallishallinnollinen päätös, vaan rajojen määrittelyssä on huomioitava talousmaakunnat ja yhteistoiminta-alueet kokonaisvaltaisesti. Yksinomaan neljän

kunnan kunnanvaltuustojen näkemykset eivät voi asiaa ratkaista, kuten nyt ovat tehneet.

Kunnan mielipiteen huomioiminen on suhteellista. Valtioneuvosto on päätöksistään tehdessään sivuuttanut kuntien yksimielisiä kannanottoja mm. sairaanhoitopiirirajoissa Etelä-Pohjanmaalla ja teollisuuspiiriä jaettaessa Hämeessä. Miksi näin? Lisäksi vaalipiirin rajan tarkistus tapahtuu liian lähellä eduskuntavaaleja ja on siksikin hylättävä. Epävarmuus on jo nyt sotkenut vaaleihin valmistautumisaikatauluja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 16 päivänä maaliskuuta 1990

Sirkka-Liisa Anttila

Lauha Männistö

